

En kort beskrivning av Inga-Britt Lagerlöfs liv

Mamma föddes 16:e december 1934 i Slite på Gotland som Inga-Britt Gahnström. Hon flyttade som litet barn med sin familj först en kort tid till Göteborg, innan de fortsatte till Stockholm där hon tillbringade större delen av sin uppväxt, och gick i skola och läroverk. En av mammas tidigaste bedrifter var att vid 16 års ålder vinna en riksomfattande värtalighetstävling arrangerad av Stockholmstidningen.

Mamma tog en fil kand examen i statskunskap, psykologi, och sociologi från Stockholms universitet, på den tiden då detta var betydligt mindre vanligt än det är idag, i synnerhet bland unga kvinnor. Hon finansierade dessutom sina studier med att samtidigt arbeta på DN:s annonsavdelning, vilket för mig vittnar om hur flitig, självdisciplinerad, och målmedveten mamma var.

1960 träffade hon min pappa, Nils Lagerlöf. De gifte sig 1964 och i januari 1966 föddes Johan. I oktober 1968 föddes jag och precis samma dag flyttade vi allihop in i det radhus i Skärholmen där jag och Johan växte upp, där mamma tillbringade resten av sitt liv, och där hon till sist gick bort.

Det har sagts mig att pojkar är svårare att uppfostra än flickor. Fan tro't, men mamma medgav någon gång att hon fönstershoppade små babyklänningar långt innan hon stod inför fullbordat faktum och insåg att hon skulle behöva tampas med två bångstyriga gossar.

Mamma hörde till en av de tidigare generationerna av svenska kvinnor som tog universitetsexamen, gick ut på arbetsmarkanden, gjorde karriär och samtidigt födde, uppfostrade och tog hand om små barn. Detta är inte lätt gjort ens i dagens Sverige men jag tror nog att det på 60-talet måste ha krävt ännu större uppoffringar, och varit mer otacksamt och mindre uppmuntrat av samhället i stort, än vad fallet är i dag.

Som barn upplevde jag att mamma visste och kunde allt och hade läst alla böcker som fanns. På 70-talet, under ett flertal bilresor med familjen på den europeiska kontinenten, var det alltid mamma som tog hand om praktiska detaljer och kommunicerade på diverse främmande språk. Hon lämnade efter sig hyllmetrar av skönlitteratur, resehandböcker, deckare (många på engelska och franska), och allsköns lexikon.

Mammas yrkeskarriär tedde sig ganska mystisk för ett litet barn. Hon jobbade först på arbetsförmedlingen, senare på länsarbetsnämnden, och de sista decennierna på arbetsmarknadsdepartementet, där hon först var departementsekreterare och senare kansliråd. Hon såg en lång rad arbetsmarknadsministrar komma och gå, t ex Rolf Wirtén, Ingemar Eliason, Anna-Greta Leijon, Ingela Thalén, Mona Sahlin, Börje Hörnlund, och Anders Sundström.

Jag minns att jag som barn frågade mamma om hon kunde anses vara byråkrat. Hon svarade jakande, men framhöll också att alla byråkrater inte är dåliga. Senare har jag insett att hon hade väldigt rätt i det, för det är bara riktigt skickliga och kompetenta byråkrater som effektivt kan motverka dålig byråkrati. Sverige har idag tämligen enkla regelsystem, antagligen delvis tack vare att vi är bortskämda med duktiga och oberoende tjänstemän på olika myndigheter.

Mot slutet av sin karriär och en bra bit efter pensionen arbetade mamma ofta extra som ledamot i arbetsdomstolen, tillsatt av arbetsmarknadsdepartementet. Jag tror hon trivdes med att få användning av sin livslånga arbetsmarknadspolitiska erfarenhet. Hon förklarade ofta tålmodigt för Johan och mig hur olika arbetsmarknadslagar fungerade och tillämpades.

Under många decennier lagade mamma de mest fantastiska middagar åt oss tre hungriga män, sju dagar i veckan. Detta var inte något som jag och Johan tog helt för givet. Om mamma var på någon exotisk konferensresa och pappa fick ta ansvar för middagen blev det oftast blodpudding och en skivad tomat.

Efter att jag och min bror flyttat hemifrån kom vi regelbundet hem till Skärholmen på middag, vanligen på

söndagar. Dessa var inga små måltider. Vi fick sallad, förrätt, varmrätt och dessert, alltsomoftast med inslag av exotiska kulinariska innovationer som mamma hittade i olika källor; hon lämnade efter sig ett rikt bibliotek av kokböcker och recept.

Efter att jag flyttat från Sverige och kom tillbaka på besök bodde jag oftast i mitt föräldrahem i Skärholmen. Detta innebar full logi, med frukost, lunch och middag. Frukosten var ingen spartansk måltid den heller, utan något av ett tvärsnitt av svenska kulinariska traditioner: räksallad, skagenröra, sill, köttbullar, skinka med olika senapssorter, en mängd olika ostar, diverse brödsorter, ett kokt ägg med Kalles kaviar, och så kaffe eller te.

Mamma och resten av vår familj tillbringade en hel del tid i Sunnemo, i Värmland, där pappas släkt har rötter. Efter pensionen var mamma och pappa där så pass ofta att det var svårt att hålla reda på vilket telefonnummer man skulle ringa, Skärholmen eller Sunnemo. Mamma slet ofta i den stora trädgården med bl a potatis och diverse kökskryddor och lagade middagar på det hon skördade.

Under min uppväxt brukade diskussionerna kring middagsbordet handla om svensk inrikespolitik: partier, val, politiker, debattartiklar, opinionsmätningar, reformer, affärer, inkommande och avgående minstrar, och liknande. Under större delen av sitt liv definierade mamma sig själv politiskt som gråsosse. Hon gled i en mer liberal riktning under loppet av många år men när hon någon gång på 90-talet meddelade att hon blivit medlem i folkpartiet blev jag tämligen överaskad. Johan blev mer än så – han har nog ännu inte återhämtat sig helt från den chocken. (Pappa blev dock inte särskilt förvånad.)

Det viktigaste jag fick av mamma var nog en uppsättning värderingar. Mammans liv representerar i hög grad en epok i svensk historia. Hon hörde delvis till en generation som uppskattade vidden av hårt och enträget arbete, seriösa studier, kunskap och flit. Såna dygder kan i dag ytligt sett te sig som konservativa, men de utgör nog större tillgångar nu, i ett modernt, internationellt, och liberalt samhälle, än då de formades – strax innan och runt den tid då mamma kom till världen, under de två världskrigen och 30-talets depression. Samtidigt lärde mamma oss barn att respektera andra människor och kulturer. I den meningen hörde hon till den första generationen som bröt med en bred västerländsk tradition av intolerans, chauvinism, isolationism och andra omoderna värderingar. Detta vittnar om hur klok och omdömesfull mamma faktiskt var, liksom så många av hennes generationskamrater.

Jag träffade inte mamma under de sista månaderna då hon började bli rejält sjuk. Hon drabbades några år före sin bortgång av cancer i ena njuren, som opererades bort 2004. Året därefter fick hon cancer i ena lungan varpå en del av den opererades bort. Senare spred sig cancer i lungan till hennes andra njure. Hon fick diverse mediciner men blev stadigt sämre och fick mot slutet magsår som gjorde det svårt för henne att äta. Hon levde på små portioner av soppa, gick ner rejält i vikt och var mot slutet väldigt svag. Hon kunde till sist inte ta sig ur sängen, och än mindre upp eller ned för trappan. Den 25:e november 2007 gick hon bort i samma hus i Skärholmen där hon flyttade in med pappa, Johan och mig samma dag som jag föddes.

Nippe Lagerlöf
Toronto, 10:e december 2007